

Hollantilainen
talo

wsoy

Ann
Patchett

ANN PATCHETT

Hollantilainen talo

ROMAANI

Suomentanut Laura Jänisiemi

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Suomentajalle on myönnetty Taiteen edistämiskeskuksen taiteilija-apuraha.

Philip Larkinin runo Home is so Sad sivulla 143, suomentanut Laura Jänisniemi.
Rose-musikaalin säkeet sivulla 297 suomentanut Jukka Virtanen.

Englanninkielinen alkuteos
The Dutch House

COPYRIGHT © 2019 BY ANN PATCHETT

SUOMENKIELINEN LAITOS © LAURA JÄNISNIEMI JA WSOY 2021
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-46406-9

PAINETTU EU:SSA

Tämä kirja on omistettu Patrick Ryanille

I OSA

KUN ISÄ TOI Andrean ensimmäisen kerran Hollantilaiseen taloon, Sandy, taloudenhoitajamme, tuli siskoni huoneeseen ja käski meidät alakertaan. »Isänne haluaa että tulette tapaamaan hänen ystäväänsä», hän sanoi.

»Ai jotain työstävää?» Maeve kysyi. Hän oli meistä kahdesta vanhempi ja siksi paremmin perillä ystävyysasioista kuin minä.

Sandy mietti kysymystä. »Sanoisin että ei. Missä veljesi on?»

»Ikkunapenkillä», Maeve sanoi.

Sandy joutui vetämään verhot sivuun löytääkseen minut.

»Miksi verhot ovat kiinni?»

Minä luin. »Kaipasin yksityisyyttä», sanoin, vaikka minulla ei kahdeksanvuotiaana ollut aavistustakaan, mitä se tarkoitti. Pidin sanasta ja verhojen aikaansaamasta suljetun tilan tunteesta.

Vieras talossa oli mysteeri jo sinänsä. Ei isällä ollut ystäviä, ainakaan sellaisia, jotka olisivat käyneet meillä lauantaina illansuussa. Hyppäsin alas piilostani, menin porrastasanteelle ja laskeuduin pitkäksi sitä peittäväälle matolle. Tiesin kokemuksesta, että sieltä näki saliin, jos kurkisti pylvään ja ensimmäisen pienan välistä. Isä seisoj takan ääressä jonkun naisen kanssa, ja minusta näytti, että he katselivat herra ja rouva

VanHoebeekin muotokuvia. Nousin ja palasin siskoni huoneeseen raportoimaan.

»Se on joku nainen», sanoin Maevelle. Sandyhan tiesi sen jo.

Sandy kysyi, olinko harjannut hampaani, ja tarkoitti siis sitä, olinko harjannut ne aamulla. Ei kai kukaan harjaa hampaitaan neljältä iltapäivällä. Sandy joutui tekemään kaiken itse, koska Jocelynilla oli lauantaisin vapaapäivä. Sandy oli sytyttänyt tulen takkaan ja avannut vieraalle oven ja tarjoillut juomat, ja nyt hän oli kaiken kukkuraksi vastuussa myös minun hampaistani. Sandyn vapaapäivä oli maanantaisin. Sunnuntaisin sekä Sandylla että Jocelynilla oli vapaata, koska isän mielestä ihmisiä ei pitänyt panna tekemään töitä pyhänä.

»Olen minä», sanoin, koska luultavasti olin.

»Harjaa uudestaan», Sandy sanoi. »Ja sinä, harjaa hiuksesi.»

Viimeinen oli suunnattu siskolleni, jonka hiukset olivat pitkät ja mustat ja paksut kuin kymmenen yhteen sidottua hevosenhäntää. Vaikka niitä harjasi kuinka, eivät ne koskaan näytäneet harjatuilta.

Kun Maeve ja minut oli todettu esittelykelpoisiksi, menimme alakertaan ja seisoiimme eteisaulan leveän holvikaaren alla ja katselimme isää ja Andreea, jotka katselivat VanHoebeekin pariskuntaa. He eivät huomanneet meitä, tai olleet huomaavinaan – vaikea sanoa – joten odotimme. Maeve ja minä osasimme olla kotona hiljaa, siitä oli tullut tapa, kun olimme yrittäneet olla ärsyttämättä isää, vaikka häntä ärsytti vielä enemmän, kun hänestä tuntui että hiiviskelimme hänen selkensä takana. Isällä oli yllään sininen puku. Hän ei koskaan käyttänyt pukua lauantaisin. Huomasin ensimmäisen kerran, että hänen hiuksensa alkoivat harmaantua takaa. Andrean vieressä seisossaan hän näytti vielä pidemmältä kuin todellisuudessa oli.

»Tuntuu varmaan lohdulliselta, että he ovat luonasi täällä», Andrea sanoi isälle, ei hänen lapsistaan vaan maalauksista. Herra ja rouva VanHoebeek, joilla ei ainakaan minun tietääkseni ollut etunimiä, olivat muotokuvissaan vanhoja mutta eivät sentään ikivanhoja. Molemmilla oli mustat vaatteet, ja jäykkä ryhti kertoi jostain toisesta aikakaudesta. Erillisissä kehyksissäkin he olivat niin yhdessä, niin naimisissa, että ajattelin aina, että maalauksen oli täytynyt alun perin olla iso ja yhtenäinen, ja joku oli vain leikannut sen kahtia. Andrea tarkasteli pää kenossa neljää tietäväistä silmää, joiden katse tuntui seuraavan pikkupoikaa paheksuvasti, istuipa hän millä sohvalla tahansa. Maeve tökkäsi minua sormella kylkiluiden väliin saadakseen minut älähtämään, mutta hillitsin itseni. Meitä ei ollut vielä esitelty Andrealle, joka näytti takaapäin pieneltä ja sirolta vyöllisessä leningissään, teevadin kokoinen tumma hattu vaaleaan hiuskiehkuraan kiinnitettynä. Koska olin käynyt nunnien pitämää koulua, ymmärsin olla nolostuttamatta vierasta nauramalla. Andrea ei voinut mitenkään tietää, että maalaukset olivat tulleet talon mukana, että kaikki talossa oli tullut talon mukana.

Kaikki huipentui salin VanHoebeekeihin – ajan hampaan kalvamat ihmiset oli esitetty luonnollisessa koossaan, heidän rumat, tuikeat kasvonsa oli kuvattu hollantilaiseen tyyliin pikkutarkasti, ja valon käyttö oli hollantilaisen näkemyksen mukaista – mutta talon joka kerroksessa oli kymmeniä pienempiä muotokuvia: käytävillä heidän lapsistaan, makuuhuoneissa heidän esi-isistään, ja joka puolelle oli siroteltu nimettömiä ihmisiä, joita he olivat ihailleet. Joukossa oli myös muotokuva Maevesta kymmenvuotiaana, ja vaikka se ei ollut läheskään yhtä iso kuin VanHoebeekeja esittävät maalaukset, se oli ihan yhtä hyvä. Eräs kuuluisa taidemaalari oli tullut isän kutsusta junalla Chicagosta. Tarinan mukaan taiteilijan oli ollut tarkoitus maalata muotokuva äidistämme, mutta äidille ei ollut kerrottu, että maalari asuisi meillä kaksi viikkoa, ja hän

oli kieltäytynyt istumasta mallina, ja niin taiteilija oli maalannut hänen sijastaan Maeven. Kun muotokuva oli valmis ja kehystetty, isä ripusti sen saliin VanHoebeekeja vastapäätä. Maeve sanoi oppineensa siellä, miten ihmiset nujerretaan katseella.

»Danny», isä sanoi kääntyttyään vihdoinkin meihin päin ja näytti odottaneen, että seisoisimme juuri siinä, missä seisomme. »Tule tervehtimään rouva Smithiä.»

En pääse irti siitä ajatuksesta, että Andrean kasvot venähtivät hetkeksi hänen katsoessaan Maevea ja minua. Vaikka meitä ei olisi edes mainittu, Andrean oli täytynyt tietää, että isällä oli lapsia. Kaikki Elkins Parkissa tiesivät, mitä Hollantilaisessa talossa tapahtui. Ehkä Andrea oli kuvitellut, että pysyisimme yläkerrassa. Hänhän oli tullut katsomaan taloa, ei lapsia. Tai ehkä ilme johtui vain Maevesta, joka oli viisitoistavuotiaana tennarit jalassa jo päätä pidempi kuin Andrea korkokengissään. Kun oli käynyt ilmeiseksi, että Maeve kasvaisi pidemmäksi kuin muut luokkansa tytöt ja useimmat pojatkin, hänellä oli ollut taipumusta seistä hartiat lysisssä, ja isä oli hellittämättä korjannut hänen ryhtiään. »Pää pystyyn ja hartiat taakse» olisi aivan hyvin voinut olla hänen nimensä. Isä läiski häntä vuosikaudet kämmenellä lapaluiden väliin aina ohi kulkiessaan, ja sen suunnitelmattomana seurauksena Maeve seisoikin sotilas kuningattaren hovissa tai kuin kuningatar itse. Jopa minä pystyin näkemään, että hän saattoi vaikuttaa pelottavalta: hän oli pitkä, hänen hiuksensa olivat kuin kiiltävä musta seinämä, ja kun hän käänsi katseensa korkeuksistaan, vain silmät liikkuiivat, ei pää. Minä olin kuitenkin kahdeksanvuotiaana vielä sopivasti lyhyempi kuin nainen, jonka kanssa isä myöhemmin meni naimisiin. Ojensin käteni puristaakseni hänen pientä kättään ja kerroin nimeni, ja sitten Maeve teki samoin. Vaikka Maeve ja Andrea tarinan mukaan olivat alusta lähtien huonoissa väleissä, se ei pitänyt paikkaansa. Maeve oli heidän tavatessaan ihan reilu ja kohtelias ja pysyi reiluna ja kohteliaana, kunnes se kävi mahdottomaksi.

»Kuinka voitte?» Maeve kysyi, ja Andrea vastasi että oikein hyvin.

Andrea voi hyvin. Tietenkin voi. Hän oli vuosikausia tähdännyt siihen, että pääsisi ovesta sisään, että voisi käsi isämme käsikoukussa nousta leveitä kiviportaita ylös ja astella punatiiliterassin poikki. Hän oli ensimmäinen nainen, jonka isä oli tuonut taloon äidin lähdön jälkeen, vaikka isällä olikin Maeven mukaan ollut jonkin aikaa jotain meneillään hoitajamme, irlantilaisen Fionan, kanssa.

»Makasikohan isä Fluffyn kanssa?» kysyin Maevelta. Kutsuimme pienenä Fionaa Fluffyksi, osittain siksi, että minä en oikein osannut lausua nimeä Fiona, ja osittain siksi, että hänen kuohkeina aaltoilevat punaiset hiuksensa valuivat selkään lumoavana pilvenä. Kuulin suhteesta samalla tavalla kuin useimmista muistakin asioista: vuosia myöhemmin, istuessani siskoni kanssa Hollantilaisen talon eteen pysäköidyssä autossa.

»Joko niin, tai sitten Fluffy siivosi isän huoneen keskellä yötä», Maeve sanoi.

Isä ja Fluffy itse teossa. Puidistin päätäni. »Vaikea kuvitella.»

»Älä edes yritä. Voi luoja, Danny, ällöttävää. No, sinähän olit Fluffyn valtakaudella vielä melkein vauva. Yllättävää että edes muistat hänet.»

Mutta Fluffy oli huitaissut minua puukauhalla, kun olin ollut nelivuotias. Minulla on vieläkin golfmailan muotoinen arpi vasemman silmän vieressä – Maeve sanoi sitä Fluffyn merkiksi. Fluffy väitti, että olin säikäyttänyt hänet tarttumalla hänen hameeseensa hänen keittäessään omenasosetta. Hän sanoi, että oli yrittänyt saada minut siirtymään kauemmas liedestä eikä ollut todellakaan tarkoittanut lyödä, mutta minun mielestäni lasta olisi vaikea lyödä vahingossa kauhalla naamaan. Tarina oli kiinnostava ainoastaan siksi, että se oli minun ensimmäinen selkeä muistikuvani jostain muusta ihmisestä

Hollantilaisessa talossa tai omassa elämässäni. Minulla ei ollut ainuttakaan muistikuvaa äidistä, mutta muistin, kuinka Fluffyn kauha oli räsähtänyt ohimooni. Muistin kuinka Maeve, joka oli parkaistessani ollut käytävän päässä, oli lennähtänyt keittiöön samalla tavalla kuin kauriit heilauttivat itsensä pensasaidan yli tontin perällä. Hän syöksyi Fluffyn kimppuun, tönäisi hänet liettä vasten, ja siniset liekit lepattivat, kun kiehuva omenasosekattila räsähti lattialle, niin että me kaikki saimme palovammoja nuppineulanpään kokoisista roiskeista. Minut vietiin lääkäriin ja ohimooni ommeltiin kuusi tikkiä, ja Maeven käteen laitettiin side, ja Fluffy sai potkut, vaikka muistin hänen itkeneen ja pyydelleen anteeksi, vakuuttaneen että se oli ollut pelkkä vahinko. Hän ei olisi halunnut lähteä. Siskoni mukaan isällä oli ollut suhde hänen kanssaan, ja Maeven kyllä pitäisi tietää; jos minä olin arven saadessani nelivuotias, niin hän oli jo yksitoista.

Fluffyn isä ja äiti olivat itse asiassa olleet VanHoebeekien palveluksessa, autonkuljettajana ja kokkina. Fluffy oli viettänyt lapsuutensa Hollantilaisessa talossa tai pienessä asunnossa autotallin yläpuolella, ja kun hänen nimensä nousi vuosien jälkeen uudestaan esiin, en voinut olla miettimättä, mihin hän oli mahtanut mennä, kun hänen oli käsketty lähteä.

Fluffy oli talossa ainoa, joka oli tuntenut VanHoebeekit. Isäkään ei ollut tavannut heitä, vaikka istuimme heidän tuoleissaan ja nukuimme heidän sängyissään ja nautimme ateriamme heidän posliineistaan. VanHoebeekit eivät olleet tärkeitä, mutta talo tavallaan oli, ja talo oli heidän. He olivat tienanneet omaisuutensa savukkeiden tukkukaupalla, alalla jolle herra VanHoebeek oli onnekaasti päätenyt juuri ennen ensimmäisen maailmansodan syttymistä. Sotilaille jaettiin rintamalla tupakkaa taistelutahdon ylläpitämiseksi, ja heidän palattuaan kotiin tupakointi jatkui vaurauden vuosikymmenen kunniaksi. VanHoebeekit rikastuivat rikastumistaan ja rakennuttivat itselleen

talon Philadelphian laitamille alueelle, joka oli silloin ihan peltoa.

Talon tyrmäävä upeus saattoi olla arkkitehdin ansiota, mutta siinä vaiheessa kun tajusin ryhtyä etsimään, en löytänyt muita esimerkkejä hänen työstään. Voi olla, että jommallakummalla ankaran näköisellä VanHoebeekilla, tai molemmilla, oli ollut huomattavaa esteettistä näkemystä tai että itse tontti oli innoittanut ihmeellisempään luomukseen kuin kukaan heistä oli osannut kuvitella, tai ehkä Amerikka oli ensimmäisen maailmansodan jälkeen suorastaan kuhissut ammattimiehiä, joiden ammattilypeys edellytti huippulaatua – enää moisesta ei ollut tietoaakaan. Mikä ikinä asian selittääkin, talo, jonka he saivat aikaan – talo, joka myöhemmin päätyi meille – oli ainutlaatuinen lahjakkuuden ja onnekkaiden sattumien riemuvoitto. En osaa selittää, miten on mahdollista, että kolmikerroksisessa talossa tuntui olevan juuri sopivasti tilaa, mutta niin vain oli. Tai ehkä olisi parempi sanoa, että talo olisi ollut liikaa kenelle tahansa, että se oli valtavaa, naurettavaa tuhlausta, mutta emme koskaan toivoneet, että se olisi toisenlainen. Nimi Hollantilainen talo, jolla se pian opittiin tuntemaan Elkins Parkissa ja Jenkintownissa ja Glensidessa ja Philadelphiassa asti, ei viitannut arkkitehtuuriin vaan talon asukkaisiin. Hollantilainen talo oli paikka, jossa nuo hollantilaiset, joiden nimeä on mahdoton ääntää, asuivat. Tietyistä kulumista ja tietyltä etäisyydeltä katsottuna se näytti leijuvan kymmenen senttiä maanpinnan yläpuolella. Lasisia pääovia ympäröivät lasipaneelit olivat näyteikkunan kokoisia, ja niitä pitivät paikoillaan takorautaköynnökset. Ikku-noista aurinko sekä pääsi sisään että heijastui takaisin isolle nurmikentälle. Talo oli ehkä uusklassinen, mutta yksinkertaisessa linjakkuudessaan lähempänä välimerellistä tai ranskalaista tyyliä, ja vaikka se ei ollutkaan hollantilainen, salin, kirjaston ja ison makuuhuoneen takkojen siniset delftinposliiniset reunukset olivat kuulemma peräisin utrechtalaisesta linnasta, ja ne oli

myyty VanHoebeekeille jonkun prinssin pelivelkojen kuittaamiseksi. Talo takanreunuksineen oli valmistunut vuonna 1922.

»He saivat seitsemän hyvää vuotta, ennen kuin pankkiirit alkoivat hyppiä ikkunoista», Maeve sanoi ja sijoitti näin edeltäjämme omalle paikalleen historiassa.

Kuulin myydyistä maista ensimmäisen kerran päivänä, jolloin Andrea kävi ensi kertaa talossa. Hän meni isän perässä eteisaulaan ja katseli etupihan nurmikenttää.

»Onpa paljon lasia», hän sanoi aivan kuin olisi tehnyt laskelmia selvittääkseen, voisiko lasit vaihtaa, muuttaa kiinteäksi seinäksi. »Etkö pelkää että ihmiset kurkkivat sisään?»

Hollantilaiseen taloon ei pelkästään nähnyt sisään, siitä näki läpi. Talo oli keskeltä soukempi, ja syvä eteisaula johti suoraan huoneeseen, jota me sanoimme näköalahuoneeksi ja jossa oli koko seinällinen ikkunoita takapihalle päin. Katse pääsi vapaasti kulkemaan pihatieltä portaita ylös, terassin poikki, pääovista sisään, aulan pitkän marmorilattian poikki ja näköalahuoneen läpi syreeneihin, jotka huojuivat mistään piittaamatta puutarhassa talon takana.

Isä vilkaisi kattoon ja sitten oven kummallekin puolelle aivan kuin olisi miettinyt asiaa. »Katu on tarpeeksi kaukana», hän sanoi. Tänä toukokuun iltapäivänä tontin rajaa reunustavien lehmusten muodostama seinämä oli sakeanaan lehtiä, ja vihreä nurmikaistale, jossa minä kesäisin kieriskelin kuin koira, oli sekä syvä että leveä.

»Mutta iltaisin», Andrea sanoi huolestuneella äänellä. »Saisikohan niihin jotenkin laitettua verhot?»

Näkymää peittävät verhot eivät kuulostaneet pelkästään mahdolltomalta vaan myös typerimmältä ajatukselta, jonka olin ikinä kuullut.

»Oletko sinä nähnyt meidät illalla?» Maeve kysyi.

»Täytyy ottaa huomioon, miten paljon maata oli silloin kun

talo rakennettiin», isä keskeytti. »Sitä oli yli kaksisataa eekkeriä. Tontti ulottui Melrose Parkiin asti.»

»Minkä ihmeen takia he myivät sen pois?» Yhtäkkiä Andrea tajusi, miten paljon enemmän Hollantilaisessa talossa olisi ollut järkeä, jos lähistöllä ei olisi ollut muita taloja. Näkymä olisi ulottunut kaltevan nurmikentän yli, kauas pionipenkien ja ruusujen tuolle puolen. Katseen oli ollut tarkoitus kulkea avaran laakson poikki metsään, niin että ainoa valo, jonka VanHoebeekit tai joku heidän vieraistaan olisivat nähneet, jos olisivat illalla katsoneet tanssisalin ikkunasta ulos, olisi ollut tähtien loiste. Katua tai koko asuinalueetta ei ollut silloin olemassakaan, mutta nyt sekä katu että Buchsbaumien talo sen vastakkaisella puolella näkyivät aivan selvästi talvella lehtien pudottua puista.

»Rahan takia», Maeve sanoi.

»Rahan takia», isä sanoi ja nyökkäsi. Asia ei ollut vaikeatajuinen. Minäkin ymmärsin sen, vaikka olin vasta kahdeksanvuotias.

»Mutta he tekivät väärin», Andrea sanoi. Hänen suunsa asento näytti jotenkin kireältä. »Mieti miten kaunista täällä silloin oli. Jos minulta kysytään, heidän olisi pitänyt suhtautua tähän paikkaan kunnioittavammin. Talohan on taideteos.»

Silloin minä purskahdin nauruun, koska ymmärsin Andrean sanat niin, että VanHoebeekien olisi pitänyt pyytää häneltä lupa, ennen kuin he myivät maat. Isä käski ärtyneenä Maeven viedä minut yläkertaan, aivan kuin en olisi itse muistanut, miten sinne mennään.

Rasioihin ladotut valmiit savukkeet olivat rikkaiden ylellisyyttä, samoin eekkerit, joilla omistajat eivät koskaan kävelleet. Taloa ympäröivää maa-alueetta höylättiin kaistale kaistaleelta pienemmäksi. Kiinteistökaupat olivat julkista tietoa, kauppakirjoihin tallennettua historiaa. Palstoja myytiin velkojen maksamiseksi – ensin kymmenen eekkeriä, sitten viisikymmentä, sitten kaksikymmentäkahdeksan. Elkins Park siirtyi aina vain

lähemmäksi ulko-ovea. Näin VanHoebeekit selviytyivät suuresta lamasta, mutta vuonna 1940 herra VanHoebeek kuoli keuhkokuumeeseen. Yksi pojista kuoli jo pienenä ja kaksi vanhempaa sodassa. Rouva VanHoebeek kuoli vuonna 1945, kun jäljellä ei ollut enää muuta myytävää kuin sivupiha. Talo ja sen koko sisältö päätyivät takaisin pankin haltuun. Kaikki on katoavaista.

Fluffy jäi Pennsylvania Savings and Loan -pankin kustannuksella huolehtimaan kiinteistöstä, ja hänelle maksettiin siitä pientä palkkaa. Hänen vanhempansa olivat ehkä jo kuolleet tai löytäneet työpaikan muualta. Fluffy asui joka tapauksessa yksin autotallin yläpuolella ja kävi päivittäin talossa tarkistamassa, ettei katto ollut vuotanut tai etteivät putket olleet haljenneet. Hän teki työnnettävällä ruohonleikkurilla polun autotallilta pääoville ja antoi muun nurmikon rehottaa. Hän keräsi hedelmät puista, jotka vielä kasvoivat takapihalla, ja keitti omenasosetta ja säilöi persikoita talven varalle. Kun isä osti talon vuonna 1946, pesukarhut olivat vallanneet tanssisalin ja jyrsineet sähköjohdot poikki. Fluffy kävi talossa vain silloin, kun aurinko paistoi suoraan ylhäältä, juuri silloin kun kaikki yöeläimet nukkuivat sikeästi läjässä. Oli ihme, etteivät ne polttaneet koko taloa. Pesukarhut saatiin lopulta pyydystettyä ja hävitettyä, mutta niiden kirput jäivät, ja ne tunkeutuivat joka paikkaan. Maeve sanoi, että hänen varhaisimmat muistonsa talossa asumisesta liittyivät raapimiseen ja siihen, että Fluffy taputteli pumpulipuikolla kalamiinivoidetta puremiin. Vanhempani olivat palkanneet Fluffyn hoitajaksi siskolleni.

Maeve ja minä pysäköimme VanHoebeek Streetille («Fan Huubeek» eikä »Vän Hou-bik», niin kuin kaikki Elkins Parkissa virheellisesti lausuiivat) ensi kertaa silloin, kun tulin Choatesta

ensimmäiselle kevätlomalleni. »Kevät» oli sinä vuonna harhaanjohtava sana, koska maassa oli vielä kolmisenkymmentä senttiä lunta; aprillipila kruunasi ankaran talven. Ensimmäisen sisäoppilaitoksessa viettämäni lukukaudenpuolikkaan perusteella tiesin, että oikea kevät oli tarkoitettu pojille, jotka lähtivät vanhempiensa kanssa Bermudalle purjehtimaan.

»Mitä sinä teet?» kysyin, kun Maeve pysäytti auton Buchsbaumien talon eteen Hollantilaista taloa vastapäätä.

»Haluan nähdä yhden jutun.» Maeve kumartui painamaan tupakansytytintä.

»Ei täällä ole mitään nähtävää», sanoin. »Jatketaan matkaa.» Olin pahalla tuulella, koska sää oli surkea ja koska se, mitä minulla oli, ja se, mitä olisin ansainnut, olivat mielestäni pahasti epätasapainossa, mutta oli silti mukavaa olla taas Elkins Parkissa, mukavaa istua siskon autossa, sinisessä farmarimallisessa Oldsmobilessa, jonka isä oli antanut, kun Maeve oli muuttanut omilleen. Koska olin viisitoistavuotias ja kaikin puolin typerä, luulin että kotoisa oloni liittyi autoon ja siihen, mihin se oli pysäköity, enkä tajunnut, että se perustui yksinomaan siskooni, ja ollut hänelle kiitollinen.

»Onko sinulla kiire jonnekin?» Maeve ravisti tupakan askista ja laitto sitten kätensä syyttimen päälle. Jos syytintä ei napannut kiinni heti kun se laukesi, se sinkoutui ulos liian rajusti ja poltti reiän istuimeen tai jalkatilan mattoon tai reiteen, mihin nyt sattuikin putoamaan.

»Käytkö sinä täällä, kun minä olen koulussa?»

Poks. Maeve sai syyttimen kiinni ja syytytti tupakkansa. »En käy.»

»Mutta tässä sitä nyt ollaan», sanoin. Lunta sateli tasaiseen tahtiin ja pehmeästi päivän viime valon peittyessä pilviin. Maeve oli syvimmältä olemukseltaan islantilainen rekka-kuski: häntä ei sää pysäyttänyt, mutta minä olin noussut hetki sitten junasta ja minua väsytti ja palelsi. Ajattelin että olisi

mukavaa grillata juustoleipiä ja liota ammeessa. Kylpeminen oli Choatessa loputon pilkan aihe, en ikinä oppinut ymmärtämään miksi. Vain suihkussa käymistä pidettiin miehekkäänä.

Maeve veti keuhkonsa täyteen savua, hengitti ulos ja sammutti sitten moottorin. »Olen muutaman kerran harkinnut tänne tulemista, mutta päätin odottaa sinua.» Sitten hän hymyili ja raotti ikkunaa juuri sen verran, että sisään luikahti vähän arktista ilmaa. Olin ennen kouluun lähtöä nalkuttanut hänelle tupakoinnin lopettamisesta ja jättänyt sitten kerromatta, että olin itse aloittanut. Kylvyssä käymisen sijasta Choatessa tupakoitiin.

Kurkotin kaulaani ja katsoin pihatielle. »Näkyykö niitä?»

Maeve katsoi kuskinpuoleisesta ikkunasta ulos. »En tiedä miksi, mutta mietin jatkuvasti sitä, kun Andrea tuli miljoona vuotta sitten ensimmäisen kerran käymään. Mahdatko sinä edes muistaa?»

Totta kai minä muistin. Kuka voisi unohtaa Andrean ilmestymisen?

»Ja sitä kun hän sanoi olevansa huolissaan, että ihmiset katsoivat iltaisin meidän ikkunoista sisään.»

Heti kun Maeve oli sanonut sen, kattokruunun lämmin, kultainen loiste täytti eteisaulan. Sitten, pienen tauon jälkeen, syttyivät valot portaikon yläpuolelle ja vähän sen jälkeen toisen kerroksen isoon makuuhuoneeseen. Valojen syttyminen osui niin tarkasti yksiin Maeven sanojen kanssa, että sydämeni oli pysähtyä. Hän oli kuin olikin käynyt Hollantilaisella talolla ilman minua. Hän tiesi että Andrea sytytti valot juuri silloin, kun aurinko laski. Sen kiistäminen oli vain pientä teatteria, ja arvostin vaivannäköä, kun jälkeenpäin tajusin sen. Se oli helkarinmoinen show.

»Kappas vain», kuiskasin.

Lehmuksissa ei ollut lehtiä, ja satoi lunta, mutta ei liian sakeasti. Kadulta tosiaan näki suoraan talon sisään, talon läpi, ei

tietenkään mitään yksityiskohtia, mutta muisti täydensi kuvan: kattokruunun alla oli pyöreä pöytä, jolle Sandy oli iltaisin jättänyt isälle tulleen postin, ja sen takana kaappikello, jonka vetäminen joka sunnuntai messun jälkeen oli ollut minun tehtäväni, jotta laiva kuutosen alla keikkuisi edelleen lempeästi kellotauhuun maalattujen sinisten aaltorivien välissä. En nähnyt laivaa enkä aaltoja, mutta tiesin. Aulan seinustalla oli puolikuun muotoinen konsolipöytä, kobolttimaljakko, johon oli maalattu tyttö ja koira, kaksi ranskalaista tuolia, joissa kukaan ei koskaan istunut, sekä valtava peili, jonka kehys toi aina mieleen kullavärisen mustekalan sotkuiset lonkerot. Kuin merkistä Andrea käveli aulan poikki. Olimme sen verran kaukana, ettemme nähneet hänen kasvojaan, mutta tunnistin kävelytyylin. Norma sääntäsi täyttä vauhtia portaita alas ja pysähtyi sitten äkkiä paikolleen, koska hänen äitinsä varmaan kielsi häntä juoksemasta. Norma oli nyt pidempi, tai saattoi se olla myös Bright.

»Andrea varmaan katseli meitä», Maeve sanoi, »ennen kuin edes tuli ensimmäisen kerran käymään.»

»Tai ehkä kaikki katselivat meitä, kaikki jotka joskus ajoivat tätä katua talvisaikaan.» Kurkotin Maeven laukun käteeni ja otin sieltä tupakat.

»Tuo tuntuu vähän itsetehostukselta», Maeve sanoi. »Ai kaikki?»

»Choatessa oppii sellaista.»

Maeve nauroi. Näin ettei hän ollut odottanut nauravansa, ja olin suunnattoman mielissäni siitä.

»Sinä olet viisi päivää kotona», hän sanoi ja puhalsi savun ikkunanraosta ulos. »Vuoden parhaat viisi päivää.»

ENSIMMÄISEN KÄYNTINSÄ JÄLKEEN Andrea piinasi Hollantilaista taloa kuin virus. Heti kun olimme varmoja, ettei häntä enää näkyisi, eikä hänen nimeään ollut mainittu moneen kuukauteen, hän istui taas ruokasalin pöydässä, ensin pitkän poissaolonsa hiljentämänä, mutta lämpeni vähitellen uudelleen. Kunnolla lämmentyään hän ei puhunut mistään muusta kuin talosta. Hän jauhoi loputtomiin jostain kattolistan yksityiskohdasta tai pohti tarkkaa huonekorkeutta, aivan kuin katto olisi ollut meille upouusi asia. »Tuota sanotaan munaornamentiksi», hän sanoi minulle ja osoitti kattoa. Juuri kun hän alkoi käydä täysin sietämättömäksi, hän katosi taas, ja helpotus hulahti Maeven ja minun (ja oletimme että myös isän) yli, ja oli ihanan hiljaista.

Sitten koitti se sunnuntai, jolloin löysimme messusta palat-
tuamme Andreaa valkoisesta takorautatuolista uima-altaan reunalta, tai Maeve hänet löysi. Maeve oli kävellyt kirjaston läpi ja nähnyt aivan sattumalta ikkunasta, että Andrea istui siellä. Maeve ei huutanut isää, niin kuin minä olisin tehnyt, vaan asteli vain keittiön vieressä olevalle takaovelle ja meni ulos.

»Rouva Smith?» hän sanoi ja varjosti kädellä silmiään. Kutsuimme Andreaa rouva Smithiksi, kunnes isä ja hän menivät naimisiin, koska meitä ei ollut missään vaiheessa kehoitettu tekemään toisin. Naimisiinmenon jälkeen Andrea olisi varmasti toivonut, että olisimme kutsuneet häntä rouva Conroyksi, mutta

*»Romaani joka tulvii tuskaa ja hellyyttä
ja jossa Patchettin kertojankyky näkyy
koko loistossaan. Syvällinen, väkevästi sisintä
kouraiseva romaani perheestä.»*

– Sunday Times

Cyril Conroy hankkii toisen maailmansodan jälkeen perheelleen linnamaisen ylellisen talon. Satumainen idylli Philadelphian eliittialueella alkaa mureta, kun Elna-äiti jättää perheen ja paha äitipuoli ottaa talossa vallan. Sisarukset Maeve ja Danny karkotetaan kodistaan.

Talon ote sisaruksista ei tahdo kirvota vaan he palaavat tarkkailijoina talolle ja toistensa läheisyyteen.

Vuosikymmeniä kattava lumoava saaga näyttää katkeransuloisesti, mitä on petos, kutsumus, anteeksianto ja mitä on menetys – ei hulpean talon, vaan niiden ihmisten jotka tekevät siitä kodin.

*»Liikuttava kuvaus poikkeuksellisesta talosta ja sitä
asuttavan perheen murenevasta onnesta.»*

– The Times

	
www.wsoy.fi	84.2 ISBN 978-951-0-46406-9